

Josep Maria Vallès | Crisi, retallades i sector públic

Hi ha coincidència força general en l'origen de la crisi, encara que rebí noms diferents. Alguns situen aquest origen en la dinàmica obligada dels "mercats", un subjecte de presència vaga i amenaçadora propi dels contes de Lovecraft. Altres l'identifiquen amb el capitalisme financer globalitzat que extrema la maximització del benefici per damunt del seu paper de suport a l'economia productiva. Són dues maneres de veure un mateix fenomen.

La conseqüència d'aquesta visió és que les possibles respostes a la crisi que resten en mans dels actors polítics nacionals són molt limitades. Es concentren en el seu intent de reduir el dèficit públic per a recuperar la confiança d'aquells "mercats" que gestionen el flux mundial de diners. Aquesta reducció del dèficit sembla passar de forma principal o gairebé exclusiva per la reducció de l'activitat del sector públic. I si la despesa més elevada procedeix de les polítiques socials –pensions, salut, educació– gestionades per aquell sector públic, en aquestes polítiques és on hauran d'aplicar-se "retallades" immediates i sense contemplacions.

Coneixem l'argument i el debat que ha comportat: sobre la magnitud i el ritme de la reducció, sobre la seva distribució entre sectors d'activitat, sobre la poca precisió en una aplicació sense valoracions de resultats, sobre el seu impacte socialment desequilibrat. S'afegeix a la polèmica, la discussió sobre la possibilitat d'altres mesures fiscals orientades a augmentar els ingressos i no només a disminuir la despesa, de forma que l'esforç reclamat es reparteixi de manera més equilibrada.

Resten, però, altres terrenys d'intervenció en mans de les autoritats nacionals. No em referiré aquí a noves polítiques econòmiques on tinguin més pes sectors fins ara menystinguts ni a polítiques de promoció de la formació, la recerca i la innovació. Apunto només algunes mesures que podrien augmentar l'eficiència de l'activitat pública i de l'activitat privada, millorant els equilibris pressupostaris. Són mesures que no han rebut fins ara l'atenció que mereixerien. Se n'ha començat a parlar, però sense massa intensitat.

Per exemple, ¿no és necessari racionalitzar uns horaris que no només perjudiquen el rendiment econòmic, sinó que afecten negativament la qualitat de vida de les persones i ens converteixen en una extravagància europea? Per raons similars, no seria bo reformar el calendari anual de festes? Si examinem les nostres administracions, ¿no ha arribat el moment d'acabar amb un "mi-

cro-municipalisme" de petites unitats locals que ja no s'ajusten als estils de vida de la gent i no serveixen per a prestar bons serveis públics? Per què no abordar amb decisió la complexa superposició de nivells de les administracions territorials i tendir cap a una simplificació que les faci més eficients? ¿No s'ha d'entrar en la valoració del rendiment d'uns sistemes públics de radiotelevisió que han desbordat sovint la seva funció principal? ¿No s'ha de fer obligatòria, periòdica i transparent l'avaluació de polítiques i programes públics que gestionen tant les administracions com les entitats concertades?

Es tracta –com es pot comprovar– de qüestions d'envergadura desigual i també de dificultat diferent. Però totes elles tenen un impacte sobre l'ús de recursos públics i sobre el seu retorn per satisfer necessitats ciutadanes. La batalla dialèctica sobre les "retallades" és inevitable. Però els qui creiem que sense un sector públic potent no és possible compensar les desigualtats socials i econòmiques hauríem de ser els primers en fomentar també una anàlisi de com funciona aquest sector públic i aplicar les mesures correctores que el facin més eficient. Aquesta seria la seva millor reivindicació davant de les posicions interessades o doctrinàries que en desconfien per sistema i voldrien reduir-lo sense contemplacions a la seva mínima expressió. •